

Oluf Høst, 1943, Vinterdagen dør

Prædike-tanker langfredag den 7. april 2023 kl.10
Salmer: musik, 804, Esaja-læsning, 187, musik, Lukas-læsning, musik, prædiketanker, 192, fadervor og velsignelse 305, musik.

Evangelium: Lukas 23, 26-49

(program med billede Oluf Høst, 1943, Vinterdagen dør.

Der var en, som engang sagde: ”måske begyndte alt det med Jesus, fordi de savnede ham. De begyndte måske at fortælle, fordi de sørgede.”

Han var død. Og hvordan skulle man dog holde fast i ham, man elskede, hvis ikke man begyndte at fortælle? Hun var teolog og forsker. Og måske sagde hun sådan, fordi hun selv havde prøvet at miste sin ægtefælle. Alt for tidligt. Uventet og som et chok.

Måske begyndte de at fortælle om Jesus og hvad han havde været for dem, fordi de sørgede?

Fordi de savnede?

Det bliver min tilgang til langfredag i år. Det at savne, det at sørge.

Når vi sørger, så overvældes vi. Vi husker alt muligt hulter til bulter.

Og tit i den første tid, så er det de gode ting om den døde, vi husker. Mens vi skubber de ikke så gode ting lidt i baggrunden. Det er som om, vi ikke kan rumme det hele på én gang.

Vi husker gode ting om den, der er død. Og samtidig kan vi overvældes af ikke selv at have været gode nok.

Man kan pludselig overvældes af det, man ikke fik gjort, -eller noget man gjorde, som man fortryder; eller det, man ikke fik sagt, -eller noget, man sagde, som man fortryder.

Hvor kunne man ønske at sige og gøre noget nu, men det er for sent.

At sørge og at savne – det trækker alt muligt frem fra det forhold, man havde til det menneske, der er død. Af godt og varmt og kærligt. Men også af noget, der nager eller skurrer i hjertet.

Den døde, åh, bare vi kunne nå ham og hende? Vise vores kærlighed atter en gang, måske få noget på plads... At sørge og savne kan kalde tunge ting frem. Men får os også til at huske dejlige ting, varme minder, gode stunder.

Måske begyndte det med Jesus på den måde: at de begyndte at fortælle om ham, for de ku' ikke lade være. Og de ku' måske heller ikke lade være med at tænke på den måde, de selv havde været på sammen med ham? Overfor ham? Om de skulle have gjort noget mere, noget andet?

Der er en sorg og et savn over fortællingerne om langfredag; - der mærkes en eftertænksomhed hos fortællerne. De peger ikke kun fingre ad alle de andre. De tager også sig selv med ind i en stille selvransagelse. Som vi gør, når vi sørger. Og når vi savner.

Jeg har i dag valgt et billede af Oluf Høst, som han malede i 1943. Det er gården Bognemark, atter en gang. Som han malede igen og igen – på alle tider af året og på alle tider af døgnet. Nogen gange i hvidt vinterlys med sne og en lille kat. Men her er der ingen kat. Det er vinter. Dagen er ved at gå på hæld: vinterdagen dør. Der er også sne, men lyset er blått, med en svag grøn himmel bagved – og den synkende røde sol, som vi kan skimte gennem porten.

Til højre er der en sort skygge op ad væggen. Og i forgrunden, helt ude til højre, er der en skygge til, nærmest som en tændstikmand.

Hvad er det for noget? Hvem er det?

Måske er det Ole. Oluf Høst' søn, som var på Østfronten i 1943. Han havde meldt sig til Frikorps Danmark og det er kommet frem, at det var Ole Wivel og andre i kunstner- sammenslutningen Ringen, der skubbede på at han skulle melde sig. Forældrene var sådan imod.

Ole døde på østfronten i sommeren 1943, - og var ikke død, da det her billede blev malet.

Men er der allerede et savn og en sorg? Den der sorte lidt bøjede skikkelse, skyggen på væggen. Er det den savnede søn?

Oluf Høst havde det ikke let med sin søn; han sørgede nok for, at Ole fik et atelier på grunden i Gudhjem, for Ole malede også, -men faderen anerkendte aldrig rigtig hans malerier.

Denne sorte skygge op ad væggen, - og tændstikmanden som en skitseret figur i forgrunden, hvad er det? Er det to, der ikke kan nå hinanden?

Mens vinterdagen dør.

Og solen der skimtes gennem portåbningen?

Hvad vil den? Er den det stille lys, der også i morgen vil lyse dagen op?

Er det den dag, som vil komme i morgen, og igen og igen - og som vi bare skal holde ud? Dagene der kommer med deres sorg og savn? Eller er det røde skær, som vi ser gennem porten, en varme i den kolde vinterdag som et håb: at mennesker dør, men kærligheden imellem os, dør ikke? Eller er det: Den sol, der går ned her, går også ned dér, hvor du er? Er den et ønske om kærlighed, som vi bestræber os på at blive bedre til at vise? Til at leve op til?

Oluf Høst skrev meget, - han havde altid en notesbog i lommen. Efter sin søns død skrev han et sted:

”Jeg døjer med at se ud af mit ateliervindue, på den smalle sti mellem markerne kan jeg se min dreng – aldrig kommer han mer.”

Og et andet sted, i et brev til nogle venner:

”Når jeg ser på fotografiet af jeres lille dreng tænker jeg på, da vores var små, da jeg gik med Ole i hånden ud af Frederiksberg eller ind ad Vesterbro og mindes et digt af Helge Rode:

”Din lille fine hånd i min/var brød og vin/en rolig styrke for mit mod/ en sagte rislen i mit blod.”

Jeg ser langfredag som en dag, hvor sorg og savn kan få plads og vi kan give det ord. Ikke blot til at huske Jesus og hans utålelige død, - den ugerning og uretfærdighed. Men også for at huske, når savnet af andre mennesker tumler rundt inde i os. Når sorgen over andre menneskers død hiver og slider i vores sind. At der så er en lindring og det er at huske på den kærlighed, der var. Og som forbliver som et bånd mellem døde og levende. Amen